

BÖLÜM 8

BEYİN VE MEDULLA SPINALIS' İN ZARLARI

Hatice GÜLER ¹

GİRİŞ

Merkezi sinir sistemi meninges (meninx'ler) adı verilen zarlar ile sarılmıştır. Beyin ve medulla spinalis'i dıştan içe doğru üç tabaka şeklinde saran bu zarlar sırasıyla; dura mater, arachnoidea mater ve pia mater'dir. Meninx'ler, merkezi sinir sisteminin yapılarını, karmaşık üç katlı zarımsı bir çerçeve ile destekler ve korurlar (1).

DURA MATER

Dura mater, meninx'lerin en dışta bulunan tabakasıdır. Kranial dura mater iki tabakadan oluşur. Dış tabaka kafatasının periostudur ve damarlar ile sinirleri içerir. Kafatasının iç yüzeyine yapışık ve özellikle süturlar ile kafa tabanına sıkı bir şekilde bağlıdır. Daha derin tabaka meningeal tabaka olarak bilinir. Bu tabaka, beyni bölmelere ayıran oluşumlardan sorumludur. Dura mater'i oluşturan iki tabaka foramen magnum seviyesi dikkate alındığında iki farklı şekilde organize olur. Foramen magnum'un altındaki kısımda her iki yaprak ayrı iken foramen magnum'un yukarısındaki kısımda ise beynin venöz kanının toplandığı sinus venosus'lar dışında tek yaprak şeklindedir. Dura mater kollagen lif içeren, sıkı fibröz bağ dokusundan yapılmış olan oldukça sağlam bir zar tabakasıdır.

Dura mater encephali: Foramen magnum'un aşağısında medulla spinalis etrafındaki dura mater spinalis ile devamlıdır. Dura mater encephali kranial sinirlerin etrafını sarar ve beyin tabanından çıkan bu sinirlerin kafayı terk edecekleri yere kadar uzanır. Kafayı terk ettikten sonra sinirlerin etrafındaki perineurium'u oluşturur. Dura mater encephali hareketler esnasında beynin pozisyonu koruyarak zarara uğramasını engelleyecek bazı uzantılar gönderir. Dura mater encephali'nin

¹ Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Tıp Fakültesi Anatomi AD., hsusar@erciyes.edu.tr,
ORCID iD: 0000-0001-9364-5948

KAYNAKLAR

1. Morris JA, Gilbert BC, Parker WT, et al. Anatomy of the Ventricles, Subarachnoid Spaces, and Meninges. *Neuroimag Clin N Am.* 2022;32 577–601 <https://doi.org/10.1016/j.nic.2022.04.005>
2. Patel N, Kirmi O. Anatomy and Imaging of the Normal Meninges. *ScienceDirect.* 2009;30(6) 559-564
3. Arıncı K, Elhan A. *Anatomi. Cilt:2, Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri;2020*
4. Arifoğlu Y. *Her yönüyle anatomi. İstanbul: Tıp Kitabevleri;2019*
5. Dere F. *Anatomi atlası ve ders kitabı. Adana. Nobel Tıp Kitabevi;2010*
6. Gövsa F. *Sistematik anatomi. İzmir. Güven Kitapevi;2003*
7. Özbağ D. *İnsan anatomi. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevleri; 2020*
8. Adeeb N, Mortazavi MM, Tubbs RS, et al. The cranial dura mater: a review of its history, embryology, and anatomy. 2012; 28:827–837 doi:10.1007/s00381-012-1744-6